

ea efformans, ut horum beneficio quicquid esset succulentum in cibo uentriculi opera elaborato, id ad iecur sanguinis officinam duceretur. Deinde ut faeces & quæ suæ inieptæ essent, debite excernerentur. Postremum etiam coquendi alterandi quæ ui modica non nihil intestina prodesse, Natura uoluit, ut à uentriculo scilicet prius confecta absolutius paulum emutarentur. Atque ad hos sanè scopos illa respiciens, intestina artificiosissime fabricavit, quod enim præcipue neque gratia educationis excrementorum, neque concoctionis, sed ut id quod in cremorem uersum est, per uenas assumptum in iecur totum deferatur, intestina ad eum quem diximus modum, fabricata sint, coniectare licet permultis. Primum quidem, quod in nullo animali constructus sit uenter, ut illis organis contiguus, quibus egerendo idem expurgatur. quamuis non impossibile esset, uenter ad anum usque extendi. Deinde, quod plurimis animalibus intestina in multos frequentesque gyros & anfractus inuoluuntur. Postremo, quod constet uentriculum cibum non antea demittere, quam perfecte illum confecerit. Venter igitur sed non esse contiguum, aut illi recto saltem meatu ductu ue iunctum, liquidò demonstrat, aliud concoctionis, aliud uero redditionis digestionisque, aut ut Graeci dicunt, *ἐκβολῆς* organum fieri oportuisse. Quippe si idem omnino existeret, metuendum esset, ne frequenter uenæ crudum in concoctionemque assumeret cibum: qui postmodum à iecore male confectus, homini inutilis noxiusque foret. Sed & redditionis instrumentum, quod non recta à uentriculo ad anum extenditur, sed quam plurimis orbibus & anfractibus spirasque (ne oculus hominis nutrimentum non exutum elaboratur) inuolutum uisitur, nunc dicta confirmat. Si enim alius uenter uentriculo succederet, essetque ille redditionis, sicut hic concoctionis est, promptuarium, nequaquam ex quo tempore & plurimum alimenti per uenas frequentes in iecur susciperetur. Nunc autem per innumeras uenarum soboles, ex uarijs illis copiosisque intestinum anfractibus, quicquid succulentum à uentriculo confectum est, in iecur promptè transmittitur. Alias uero si raris uenarum orificijs parum cibi in cremorem uersi, continuo incideret, tarda & diuturna succederet digestio: quum necessarium sit, ora uasorum elaboratum succum tangere. Si uero alter magnus uenter priori subderetur, cibus omnino modicam eius uentris sedem tangeret, solam nimirum eam cui proximus attiguusque suis parietibus esset. Plurima uero cibi portio, quantacumque scilicet esset in profundo, seu medio eius uentris spacio, uenarum apprehensiones succusque effugeret. Sed nunc demum transitus angustia cibum in exiguas comminuens particulas, cogit ut is propemodum totus tangat intestinum tunicam, ad quam uenæ suis oculis hiant. Et si quid in transitu primianfractus, uasorum ora in internam intestinum sedem hiantia effugerit, per secundum quidem tangit: & si hunc præterlabatur, tum omnino per tertium, aut quartum, uel alium eorum anfractuum qui frequentes numerosique subsequuntur, ut tandem nullus effugiat, aut lateat, aut excidat cibum ad nutritionem utilis, quando lege Naturæ & morbo liberum corpus dispensatur. Intestinorum itaque anfractus, ut quicquid succulentum humidumque in confecto à uentriculo cremore esset, uniuersum distribuatur, comparati sunt. Et id præcipue tenuium intestinum munus est. Crassa enim, & si ipsa quoque ad succorum distributionem conducant, peculiariter tamen eo conferunt, ne continuo, sed per longa interualla egeramus. Hæc enim tanquam uenter aliquis sicis excrementis, uti uesica urinæ, subiiciuntur: unde etiam inferiorem uentrem ea nonnulli appellant. In his namque excrementa ita colliguntur, ut repente uniuersa simul educi queant: ita tamē, ut & hinc aliquis homini usus accedat, quippe si gracilium intestinum suctum aliquid præterfugerit, quum longior mora excrementa in crassis intestinis resideant, ipsorum uasa id exugunt. Ad hæc, quo maior adhuc esset comoditas moræ ciborum per eos anfractus delabentium, quandam alterandi concoquendi que uim toti intestinum generi Natura indidit. Quamuis quum prorsus impossibile sit, non adesse unicuique animalis particulae uirtutem quampiam alteratricem, & non absit longè, parum que à uentriculo intestinum substantia: necessarium sanè est, & uirtutem alteratricem ipsi inesse, & uentriculi uiribus consimilem, & proinde in ipsis quoque intestinis cibum concoctionem aliquam suscipere est quam manifestissimum. Quod autem commemoratis iam uisibus, quæ de intestinum constructione supra scripsi, omnia competant, obiter quoque nunc subnectam. Hæc itaque ad uentriculum statim, à quo cibum accipiant, opportunè locantur. Duodenum uero etiam si id fuisset utile, in nullos tamen anfractus ducitur, quod sub uentriculo, quæ fertur, nullam omnino uacuum sedem obrineat, in qua aptè in gyros flexi queat: deinde quod portæ uenæ à iecoris cauo prodeunt cedere oportuerit. Ieiunum uero & ilium mediam uentris sedem iustissime occupant, quod inibi mesenterij centro sint proxima, breuissimò que ductu & uenæ portæ ramis, & arteriæ magnæ propagines illis hic diffundi possint. Porro de colisitu nimis quam misere se torquent dissectionum profectores, quod id quum

*Situs intesti-
norum ratio.*

excrementorum uelut quoddam sit promptuarium, ad uentriculi fundum iecoris que cauum porrigi conspiciant. ac alius quidem quia id faeces continet, innatoque calore destituitur, ad uentriculum ferri uult, ut illius uicinarum que partium contactu maiorem concoquendi uim assumat. Alius sub iecoris cauo colon deduci contendit, ut ex bilis uesicula in illud refudans bilis, incitando excrementorum egerendi uim feliciter reddat. Alius aliud comminiscitur, & interea nemo animaduertit, colon mesenterij centro non admodum debere uicinum esse, neque id uenæ portæ ramos cauo iecoris proximis oportuisse assumere, quum parum quod exugi deceat amplexetur. Ut itaque grandior dexterue uenæ portæ truncus breuiori ductu gracilibus intestinis infereretur, ac succinctiori uia cibum ad iecur transferret, colon intestinum gracilibus cedit, ac ueluti per distantia maxime à mesenterij centro loca procedit, atque hæc etiam occasione id præcipua sua portione sinistram corporis sedem occupat. Rectum autem intestinum illic commodissime reponitur, quæ opportunè paulatim asseruata egerere tandem queat. Forma autem tereti in hoc intestina creantur, ut sint capaciora, minus que iniurijs occurrentibus exposita. At angusta sunt gracilia intestina, ut minima cibi portio ab ipsorum tunicis, adeoque ipsorum uasis tangatur. Crassorum intestinum magna est amplitudo, ut multa colligere possint, ac ne frequentius egeramus opitulentur. Substantia constant, facile quæ continet amplectente, & rursus à contentis distendi apta. Duplicem uero exiunt tunicam, ut iniurijs innoxie ferendis magis sint idonea. nam interior aliquando in intestinum difficultatibus, alijsque diuturnis affectibus putrescit, exterior salua: unde & agri nonnulli euadunt. Porro interior gracilium musculorum tunica interiori uentriculi tunica mollior est, quod nulla aspera intritaue illa, sicut hic, recipiant. Exterior uero intestinum tunica interiore uentriculi minus carnosa est, quoniam digestionis potius quam concoctionis organa sint. Cæterum tunica crassorum intestinum tanto gracilium intestinum tunica interiore durior est, quanto illa materiam continent durior, & à succo magis liberam. Quandoquidem quæ gracilibus continentur intestinis, liquida, fluida, aqua que adhuc sunt: quæ autem crassis, dura. Intestinorum tunica utraque transuerfas sortitur fibras, ut oculus quod in illa defluit propellant, itaque cito uniuersus succus ad iecur exugatur. At externa recti intestini & coli tunica, præcipue quoque rectas fibras obinuit, ut hæc uelut uinculum circularium fibrarum efficerentur, ne forte quum illæ dura excrementa crebrius protrudunt, inuicem abscedant diuellanturque. atque hac potissimum occasione recto intestino, ut quod sicciora excrementa amplectitur, eius generis tribuuntur quamplurimæ. Quam fortassis non ob id solum ut transuerfas colligent, rectæ fibræ huic offerantur, sed etiam ut recrementa alioquin non admodum sequacia illæ attrahant. Tertia intestinum tunica secundæ uelut propugnaculum est, & copula, cuius beneficio intestina mesenterij interuentu dorso colligentur. Cæterum uenæ arteriæ que (nam & hæc ex intestinis aliquid elicere creduntur) non omnibus pari numero ac frequentia distributæ sunt, quod non in omnibus intestinis eadem exugenda succorum copia sit. Quo enim intestina uentriculo in continuitate uiciniora sunt, eo plus optimi cremoris continent, ac proinde frequentiora uasa gracilibus intestinis deferuntur, pauciora crassis. & pari hac ratione pauciores uenæ uentriculo, quam tenuibus intestinis inferuntur: quoniam qui in ipso continetur cibus, non semper plenè confectus mutatusque est. Nervus autem intestina donantur, ut infestantes humores dignoscant: quandoquidem si sensus penitus essent expertia, nihil obstaret, quin ex flaua bile, aut alio mordaci succo intestinum penitus subinde corroderetur, priusquam homo sentiret. iam uero bilis meatus in duodenum insertus, intestina bilis influxu stimulans, eorum actionem uehementer adiuuat, ac pituitam ipsis incidentem expellit. Atque hæc præcipua, præter succi tenuitatem, causa est, cur ieiunum intestinum suum quem continet cremorem oculus quam reliqua transmittat. nam dum bilis adhuc cremori non mixta, intestini lateribus adfluit, sua acrimonia id magis stimulans, ad ea quæ continentur uelocius propellenda inuitat. Reliquæ enim inanitatis ieiunii causæ, ut succorum optimorum copia, frequenter uenæ, proximus iecori situs, & ante hæc omnia deorsum recta tendens intestini ductus, & liquidissimus adhuc succus, duodenum magis ieiunum esse, uti sanè etiā reperitur, documento sunt. Quamquā bilis in ipsum influens, & illud quoque ad subita excretionē irritat impellitque. Sed de bilis natura, ipsius meatibus, suo postea loco accuratius pertractabitur.

*Intestinorum
forme ratio.*

*Substantia.
Tunicarum.*

*Fibrarum
ratio.*

*Venarum ar-
teriarumque ra-
tio.*

*Nervorum
ratio.*

*Vesiculae bi-
lis meatus in-
sertionis ra-
tio.*

*Quamobrem
ieiunum intesi-
num cremori
oculus trans-
mittat.*